

ב"ה

פרשת ויחי

ויגוע ויאסף אל עמיו

ויחי מט, לג.

"יעקב אבינו לא מת" ואברהם ויצחק!?"

"יעקב אבינו לא מת" ויש לבאר - דלכאורה אינו מובן (כקושיית המפרשים¹): מדוע דוקא "יעקב אבינו לא מת", ולא אברהם ויצחק? הן אמת שיעקב היה "בחיר שבאבות"², אבל מה הקשר של "בחיר שבאבות" עם הענין ש"לא מת" אלא חי?!

ובכן, ענין זה מובן מהמענה של רב נחמן על שאלת רב יצחק "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" - "מקרא אני דורש שנאמר וכו'", שעל פי זה מתורץ בדרך ממילא מדוע יעקב דוקא לא מת.

...ביאור הדברים: החילוק בין יעקב [שעיקר ענינו הוא ענין התורה - "יושב אהלים", "אהלו של שם ואהלו של עבר"³, כמו שכתוב⁴ "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"] לאברהם [שעיקר ענינו היה הכנסת אורחים] ויצחק [שענינו היה חפירת בארות] הוא - כדברי הגמרא במסכת פסחים⁵: "ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר, שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אמרו, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא

אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", והיינו, שדוקא יעקב היתה "מטתו שלימה"⁶.

¹ ראה חדא"ג מהרש"א. ועוד.

² שעה"פ תולדות כז, כה. וראה גם ב"ר פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמז, ב. קעא, ב.

³ תולדות כה, כז ובפרש"י.

⁴ תהלים עח, ה.

⁵ נו, א.

⁶ ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא. וראה פסחים שם. תו"כ בחוקותי כו, מב. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט.

ועל פי זה מובן הטעם שרק בנוגע ליעקב אפשר לומר ש"לא מת" - לא רק בנוגע לנשמתו, שזהו אצל כל ה"צדיקים שבמיתתן נקראו חיים"⁷, אלא בנוגע להגוף, ש"חי הוא לעולם".

גוף האדם - יש לו שייכות ונמשך אל הבנים, על ידי טיפת האב, כדאיתא בגמרא⁸: "לובן שממנו גידים ועצמות וכו'".

וכיון שאברהם יצא ממנו ישמעאל, ויצחק יצא ממנו עשו - כידוע הדיוק בזה⁹ שאמנם בא "ממנו", אבל באופן ש"יצא ממנו", כפי שנאמר לאברהם "גרש האמה הזאת ואת בנה"¹⁰, ובנוגע ליצחק נאמר¹¹ "כי ביצחק יקרא לך זרע", ולא "כל יצחק"¹² - נמצא שחלק מגופו של אברהם נשאר אצל ישמעאל, וחלק מגופו של יצחק נשאר אצל עשו;

וכיון שחלק זה (מגופם של אברהם ויצחק) מת ביחד עם ישמעאל ועשו - שוב אי אפשר לומר על אברהם ויצחק ש"לא מת", אלא "חי הוא לעולם".

ורק יעקב ש"מטתו שלימה" (בנוגע לכל בניו, כולל גם "את דינה בתו"¹³) - "לא מת", אלא "חי הוא לעולם", כה"מקרא (ש)אני דורש, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שקי, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", והיינו, שהכתוב מבטיח ליעקב שכל זרעו של יעקב ישאר בחיים (שהרי אם חלק של זרעו לא יהיה בחיים חס ושלום, הרי זה כמו אברהם או יצחק שיצא ממנו כו'), ובלשון הרמב"ם¹⁴: "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה. . ומיד הן נגאלין" [וענין זה נאמר בנוגע לכל ישראל, שהרי גבי יעקב לא נאמר "ביעקב, ולא כל יעקב"; אם הוא רק מזרע יעקב, מבטיח הכתוב ש"לא ידח ממנו נדח"¹⁵], ועל ידי זה ש"זרעו בחיים" - "אף הוא בחיים".

קטע משיחת כ"ף מנחם-אב, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ע' 13.

⁷ ברכות יח, סע"א.

⁸ נדה לא, א. הובא בתניא פ"ב.

⁹ ראה לקו"ת ואתחנן ה, א. שה"ש ט, ד. ובכ"מ.

¹⁰ וירא כא, יו"ד.

¹¹ שם, יב.

¹² פרש"י ויצא כח, טו.

¹³ וישלח לד, ה. ויגש מו, טו.

¹⁴ הל' תשובה פ"ז ה"ה.

¹⁵ ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו

שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה